

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin

Kokousaika	23.10.2023 klo 10:00 - 12:20	
Kokouspaikka	Sähköinen järjestelmä Teams (T)	
Jäsenet	x Sivonen Tiina	puh.joht Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry
	x Ahonen Heli	1. Luterilaisten seurakuntien edustaja
	x Hiltunen Jukka	2. Eläkeliiton Keski-Suomen piiri ry, K-S
	x Astikainen Anne	varapj eläkeläisjärj. neuvottelukunta
	x Hautala Mari	jäsen Keski-Suomen Syöpäyhdistys ry
	x Hauvala Tuija	jäsen Keski-Suomen Tanssin Keskus ry
	- Kauppinen Anja	jäsen Jyväskylän Seudun Mielenterveysseura ry
	- Koljander Mikko	jäsen Maaseutukehitys ry
	x Lehtoranta Petri	jäsen Vapaaehtoinen pelastuspalvelu / SPR Länsi-Suomen piiri
	x Pigg Kristiina, klo 10.02	jäsen Keski-Suomen Liikunta ry
	x Saarento Kaarlo	jäsen Keski-Suomen Sydänpiiri ry
	x Sibomana Emmanuel, klo 10.04	jäsen Jyväskylän ortodoksinen seurakunta
	x Suojasalmi Jussi	jäsen Paremmiin Yhdessä ry
	x Turkkila Susanna	jäsen Sovatek säätiö sr
	- Vehniäinen Hannu	jäsen Keski-Suomen Näkövammaiset ry
		jäsen Vapaiden suuntien edustaja
Muut läsnäolijat	x Peränen Nina	esittelijä, palvelujohtaja
	- Saarelainen Seija	sihteeri, hallintopalvelupäällikkö
	x Jousmäki Heidi	sihteeri, hallintosihteeri
	x Lampila Arto	järjestökoordinaattori
	- Aula Maria Kaisa	aluehallituksen puheenjohtaja
	x Tiainen Eila	aluehallituksen edustaja
	- Tollet Jan	hyvinvointialuejohtaja
Pöytäkirjan allekirjoitus ja varmennus	Tiina Sivonen puheenjohtaja	Heidi Jousmäki pöytäkirjanpitäjä
	Kristiina Pigg pöytäkirjantarkastaja	Kaarlo Saarento pöytäkirjantarkastaja
Pöytäkirjan tarkastus ja Pöytäkirja tarkastetaan viimeistään 25.10.2023, ja tarkastettu pöytäkirja nähtävillä olo	muutoksenhakuohjeineen pidetään yleisesti nähtävillä Keski-Suomen hyvinvointialueen verkkosivulla hyvaks.fi 27.10.2023.	

Kokousaika 23.10.2023 klo 10:00 - 23.10.2023 12:20

Kokouspaikka Sähköinen järjestelmä Teams (T)

Käsitellyt asiat

33 § Laillisuus ja päätösvaltaisuus	1
34 § Pöytäkirjan tarkastus	2
35 § Työjärjestyksen hyväksyminen	3
36 § Palvelujen myöntämisen perusteet	4
37 § Alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma	6
38 § Järjestöavustusten myöntämisen perusteet ja kumppanuudet	8
39 § Muut asiat	11
- Järj ja srk lausunto tuottavuusohjelmaan 13.10.2023	12
Muutoksenhakuohjeet	16

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin

---

§ 33

Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Selostus asiasta

Hyvinvointialuelain 108 § mukaan muu toimielin kuin aluevaltuusto on päätösvaltainen, kun yli puolet jäsenistä on läsnä. Läsnäoleviksi katsotaan myös ne toimielimen jäsenet, jotka osallistuvat kokoukseen sähköisesti.

Tästä kokouksesta on annettu tieto hallintosäännön 149 ja 150 §:n mukaisesti. 16.10.2023.

Palvelujohtajan ehdotus

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin toteaa, että kokous on laillisesti kokoon kutsuttu ja päätösvaltainen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin

---

§ 34

Pöytäkirjan tarkastus

Selostus asiasta

Hyvinvointialueesta annetun lain 95 §:n mukaan pöytäkirjan tarkastamisesta annetaan tarpeelliset määräykset hallintosäännössä.

Hallintosäännön 168 §:n mukaan pöytäkirja tarkastetaan toimielimen päättämällä tavalla. Pöytäkirja voidaan tarkastaa ja allekirjoittaa sähköisesti.

Palvelujohtajan ehdotus

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin päättää valita pöytäkirjantarkastajiksi Kristiina Piggin ja Kaarlo Saarennon.

Päätös

Päätösehdostus hyväksyttiin.

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin

---

§ 35

Työjärjestyksen hyväksyminen

Selostus asiasta

Käsiteltävät asiat ilmoitetaan ennalta jaetussa kokouskutsussa ja sen mukana seuranneessa esityslistassa.

Asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei toimitella toisin päätä.

Palvelujohtajan ehdotus

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin hyväksyy työjärjestyksen esityslistan mukaisesti.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin

---

§ 36 Palvelujen myöntämisen perusteet

Julkinen

Diaarinumero Hyvaks/3104/00.02.01/2023

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin 23.10.2023 § 36

Valmistelija(t) Nina Peränen, p. 050 594 6783**Selostus asiasta****Selostus asiasta**

Palvelujen myöntämisen perusteiden tavoite on turvata asiakkaiden yhdenvertainen ja tasapuolinen kohtelu viranomaistoiminnassa ja kuvata kaikille yhteiset periaatteet avoimesti kaikkien saataville.

Yhdenvertaisuus on perustuslaissa säädetty perusoikeus. Yhdenvertaisuus hyvinvointialueella tarkoittaa, että hyvinvointialueen asukkaille on samassa palvelutarpeessa olevalle henkilölle tarjolla asuinpaikasta riippumatta lakisääteiset sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut.

Myöntämisperusteissa hyvinvointialue määrittelee perusteet julkisin varoin tuotettavien palvelujen myöntämiseksi. Myöntämisperusteet ovat palvelujen järjestämisen näkökulmasta laadittu soveltamis- ja toimintaohje sekä asiakas- ja palveluohjaukselle että palveluista päättävälle viranhaltijoille. Myöntämisperusteilla ei voida kapeuttaa tai rajata asiakkaalle laissa säädettyjä oikeuksia.

Palvelujen myöntämisen perusteiden kommenttikierros

Palvelujen myöntämisen perusteet -asiakirjakokonaisuus käy valmisteluvaiheessa toimitelmissä kommentoitavana lokakuun aikana. Kommenttikierroksella mahdollistetaan vaikuttamistoimielimille varhaisen vaiheen vaikuttamismahdollisuus palvelujen myöntämisen perusteisiin.

Kommentoitavana olevat asiakirjat perustuvat aluevaltuuston (9/2022, 29.11.2022) hyväksymiin palveluiden myöntämisen perusteisiin. Asiakirjoja on tarkoitus päivittää vuoden 2023 aikana esille nousseiden muutostarpeiden perusteella.

Toimivalta asiassa

Toimintasääntö § 2

**Palvelujohtajan
ehdotus**

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin merkitsee palvelujen myöntämisen perusteet tiedoksi.

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin lisäten, että esittelyssä olleista muutamista asiakirjakokonaisuuksista annettiin kommentit, jotka kootaan valmistelijoille tiedoksi.

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin

---

§ 37 Alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma

Julkinen

Diaarinumero Hyvaks/3257/00.02.04/2023

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin 23.10.2023 § 37

Valmistelija(t) Nina Peränen, p. 050 594 6783

Lisätietoja Susanna Mutanen, p. 014 269 5516

Selostus asiasta Tausta ja yhteys strategiaan

Keski-Suomen hyvinvointialueen strategian visio vuonna 2023 on, että keskisuomalaisien kokemus hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta on maan kärkeä. Menestystekijöiksi on strategiassa määritelty palveluiden ihmislähtöisyys, tiedolla johtaminen, uudistuminen, henkilöstön saatavuus ja hyvinvointi, kumppanuudet sekä asukkaiden hyvinvointi.

Asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden vahvistamiseen sekä hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseen tähtää hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelma, joka sisältää seitsemän erillistä suunnitelmaa. Näistä yksi on alueellinen hyvinvointisuunnitelma, jonka taustaineisto on alueellinen hyvinvointikertomus.

Lainsäädäntö

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2023) § 7 määrittää, että hyvinvointialueen tulee seurata asukkaitensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Hyvinvointialueella on valmisteltava aluevaltuustolle valtuustokausittain alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma.

Selostus asiasta

Alueellisen hyvinvointikertomuksen indikaattoritiedon ja muiden täydentävien tietokantojen perusteella päädyttiin alueellisessa hyvinvointisuunnitelmassa kolmeen kokonaisuuteen, jotka hyväksyttiin aluehallituksessa 15.8.2023 (§ 235):

- liikunnallisen elämäntavan edistäminen,
- mielen hyvinvoinnin edistäminen sekä
- arjen turvallisuuden edistäminen.

Toimivalta asiassa

Toimintasääntö § 2

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin

**Palvelujohtajan
ehdotus**

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin merkitsee alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman esittelyn tiedoksi ja evästää valmistelijoita.

Päätös

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin merkitsee esittelyn kuulluksi.

Päätösehdotus hyväksyttiin lisäten, että esittelystä annettiin kommentit valmistelijoille tiedoksi.

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin esittää, että tiedonkeruussa käytettäisiin myös järjestöissä kertynyttä tietoa pidemmältä ajanjaksolta alueellisen tiedon kokoamiseksi.

Tämän asiapykälän käsittelyn jälkeen pidettiin tauko klo 11.16 - 11.22.

Kokousta jatkettiin klo 11.22.

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin

---

§ 38 Järjestöavustusten myöntämisen perusteet ja kumppanuudet

Julkinen

Diaarinumero Hyvaks/1949/00.02.04/2023

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin 23.10.2023 § 38

Valmistelija(t) Nina Peränen, p. 050 594 6783

Lisätietoja Arto Lampila, p. 050 312 5271

Selostus asiasta **Yleinen johdanto asiaan/ tausta:**
Aluevaltuusto on hyväksynyt järjestöyhteistyön asiakirjan ja avustusohjeen kokouksessaan 29.11.2022 § 122.
Avustusohje keskittyi kuvaamaan millaiseen, aiemmin kunnilta tai kuntayhtymiltä, tukea saaneeseen järjestötoimintaan hyvinvointialueen avustukset kohdentuvat. Vuodelle 2023 avustushakemusten yhteissumma oli melkein kaksinkertainen myönnettävissä olevaan summaan verrattuna. Turvallisen siirtymän varmistamiseksi myönnettyissä avustuksissa korostui jatkuvuus. Jatkossa hyvinvointialue tarvitsee selkeämmät kriteerit avustushakemusten arviointiin.

Strategian liittymäpinnan kuvaus:

Hyvinvointialueen strategia korostaa sujuvaa ja saumatonta kumppanuutta.

Lainsäädäntötausta :

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 7§ mukaan hyvinvointialueen on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyötä hyvinvointialueen alueella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Sen on myös edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Nykytila ja esityksen perustiedot:

Hyvinvointialueen avustuskokonaisuus koostuu myös päivitetystä avustusohjeesta vuosittain myönnettävistä toiminta-avustuksista, laajemmista kumppanuussopimuksista sekä projektiyhteistyöstä. Järjestöt voivat hakea tukea joko yksin tai yhteistyössä.

Toiminta-avustukset ovat haussa vuosittain. Toiminta-avustushakemukset

---

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin

---

jakautuvat kahteen osaan, siten että pienten vapaaehtoispuolelta toimivien paikallisjärjestöjen avustukset käsitellään omana kokonaisuutenaan. Kumppanuussopimuksilla sovitaan pitkäjänteisestä strategisesta yhteistyöstä. Projektiyhteistyö tarkoittaa hyvinvointialueen osallistumista yhteistyökumppaneiden hankkeisiin ja projekteihin toiminnallisesti ja/tai taloudellisesti. Kumppanuuksia ja projektiyhteistyötä käsitellään säännöllisesti kokoontuvassa työryhmässä.

Avustuksia ja kumppanuuksia arvioitaessa arvioidaan seuraavia näkökulmia:

- Kytkeytyminen hyvinvointialueen toimintaan
- Kytkeytyminen hyvinvointialueen strategiaan sekä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelmaan
- Suunnitelman konkreettisuutta ja realistisuutta
- Toiminnan vaikuttavuutta ja laajuutta sekä seurantaa
- Toiminnan laatutekijöitä
- Yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa

Lisäksi huomioidaan tasapaino eri kohderyhmien, hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelman kärkiteemojen sekä alueiden suhteen. Mikäli samalta alueelta tulee useita samoihin teemoihin ja kohderyhmiin kohdistuvia hakemuksia hyvinvointialue voi kehottaa järjestöjä hakemaan avustusta yhdessä.

Talous

Avustuksiin kohdennetaan määräraha talousarviossa konsernihallintoon strateginen johtaminen ja järjestäminen vastuualueelle hyvinvointi ja kumppanuudet palvelualueelle.

Vaikutusten arviointi

Järjestöiltä odotettavan raportoinnin ja dokumentoinnin määrä kasvaa hieman keskisuurten ja suurten avustusten osalta. Erytystä huomiota on kiinnitetty siihen, että pienten vapaaehtoisjärjestöjen hallinnollista kuormaa ei kasvatettaisi liikaa.

Avustusohje tarjoaa työkalut tukea järjestöjen toimintaa yhdenvertaisemmin ja tasapuolisemmin eripuolilla Keski-Suomea ja kohdistaa käytettävissä olevia resursseja vaikuttavammin.

Valmistelijan yhteenveto

Avustusohjeen päivityksellä selkiytetään toiminta-avustuksiin ja kumppanuuksiin liittyviä rakenteita ja lisätään siten päätöksenteon läpinäkyvyyttä ja ennustettavuutta.

Kuulemiset / Lausunnot

Evästyksiä avustusohjeen valmisteluun haettiin järjestöjen ja seurakuntien

---

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin

---

vaikuttamistoimielimeltä 19.6.2023, työikäisten- ja ikääntyneiden lautakunnalta 23.8.2023, lasten, nuorten ja perheiden lautakunnalta 30.8.2023, turvallisuuslautakunnalta 30.8.2023 sekä aluehallitukselta 5.9.2023. Lisäksi asiaa on käsitelty hyvinvointialueen järjestöfoorumissa 6.9.2023. Vaikuttamistoimielinten käsitteletyt toteutetaan loka-marraskuun aikana. Aluehallitus käsittelee järjestöavustusten myöntämisperusteet 28.11.2023 ja aluevaltuusto 5.12.2023.

Toimivalta asiassa

Toimintasääntö § 2

Palvelujohtajan ehdotus

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin kuulee esittelyn järjestöavustusten myöntämisen perusteista sekä kumppanuussopimuksista ja evästä osaltaan valmistelijoita.

Päätös

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin merkitsee kuulluksi esittelyn järjestöavustusten myöntämisen perusteista sekä kumppanuussopimuksista.

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielimen jäsenille lähetetään sähköpostitse kokouksessa esitetyt esittelydiat toimielimen jäsenten omaan käyttöön tarkempaa tarkastelua varten. Kysymyksiä ja kommentteja saa lähettää suoraan järjestökoordinaattori Arto Lampilalle tai palvelujohtaja Nina Peräselle. Materiaali on eri toimielinten kokouksissa kommenttikierroksella loka-marraskuun aikana. Julkiseksi asiakirjaksi aineisto tulee päätöksentekovaiheessa.

Päätösehdotus hyväksyttiin lisäten, että esittelyn pohjalta annettiin kommentit valmistelijoille tiedoksi.

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin

---

§ 39

Muut asiat

Julkinen

Diaarinumero Hyvaks/2211/00.02.04/2023

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin 23.10.2023 § 39

Selostus asiasta Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielimen antama lausunto tuottavuusohjelmasta on esityslistan liitteenä.

Palvelujohtajan ehdotus Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin merkitsee tiedoksi tuottavuusohjelmasta annetun lausunnon.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Seuraava kokous on vuoden viimeinen, 27.11.2023 ja siinä suunnitellaan kevään 2024 kokousajankohdat.

Liitteet Järj ja srk lausunto tuottavuusohjelmaan 13.10.2023

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielimen lausunto Keski-Suomen hyvinvointialueen tuottavuusohjelman toimenpiteisiin ja talouden sopeuttamistoimenpiteisiin

1. Huomioiko hyvinvointialueen tuottavuusohjelman toimenpiteet ja talouden sopeuttamistoimenpiteet järjestöjen ja seurakuntien näkökulmat ja tarpeet riittävästi? Mihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota?

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin haluaa korostaa, että hyvinvointialueen tuottavuuden lisäämiseksi ja talouden tasapainottamiseksi on kustannustehokkaampaa nostaa järjestöjen avustussummaa leikkaamisen sijaan. Kun järjestöjen toimintaedellytyksiä ei karsita, järjestöt voivat omalta osaltaan vähentää tuottavuusohjelman sopeuttamistoimenpiteiden negatiivisia vaikutuksia suhteessa kansalaisiin.

Järjestöjen työ sekä niissä tehtävä ohjaus-, neuvonta- ja mielenterveystyö on oleellinen osa keski-suomalaista turvaverkkoa. Järjestöt ovat myös arvostettuja arjen yhteistyökumppaneita hyvinvointialueen asiakas- ja potilastyötä tekeville työntekijöille. Edelleen tarvitaan myös mm. hyvin alkaneen hyvinvointialueen hoito- ja palveluketjutyön järjestöyhteistyön tiivistämistä, pitkäjänteistä kumppanuutta ja hyvällä tasolla olevaa järjestörahoitusta, jotta aito kumppanuus sekä hyvä yhteistyö ja ihmislähtöisyys Keski-Suomen hyvinvointialueella toteutuu.

Järjestöjen toiminta vähentää erityisesti heikommassa asemassa olevien hyvinvointialueen asukkaiden palvelutarvetta. Säästöjä tehtäessä on huomioitava myös järjestöjen rooli ennaltaehkäisevässä työssä. Säästötoimenpiteet tulevat kalliimmaksi hyvinvointialueelle hyvin nopealla aikataululla. Säästötoimenpiteillä on järjestötoimintaan kohdistuessaan myös pidemmällä aikavälillä vaikutuksia, kun asukkaiden elämän tilanteiden ongelmat monimutkaistuvat ja aiheuttavat lisääntyntä palveluntarvetta julkisissa sote-palveluissa.

Näkemyksemme mukaan tuottavuusohjelman sisällöissä ei ole otettu seurakuntien ja järjestöjen näkökulmaa riittävästi huomioon. Yhtäältä järjestöille ladataan odotuksia ja toivotaan yhteistyötä, toisaalta järjestöjen resursseja sekä järjestöjen kanssa tehtävän yhteistyön resursseja ollaan vähentämässä. Järjestövaikutusten arviointi ja siihen liittyvät mittarit puuttuvat.

Tuottavuusohjelman toimenpiteitä ja talouden sopeuttamistoimenpiteitä tulisikin arvioida yksityiskohtaisemmin. Arvioinnin perusteella olisi hyvä selvittää, voisivatko järjestöt toimia jatkossa suuremmassa roolissa alueemme asukkaiden hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämiseksi, vaikka palvelut ja palvelurakenteet hyvinvointialueen palveluissa kapenisivat.

Järjestöavustusten kriteerien nykytilan selkeyttäminen sekä sen jälkeen mahdollinen uudistaminen ja tasapuolisuus luovat raamit hyvinvointialueen ja järjestöjen kumppanuudelle ja avustuskäytäntöihin. Ennen kuin järjestöavustuksia lähdetään pienentämään, tulisi tehdä erityisen hyvää vaikutusten ennakoarviointia sekä tarkastella avustusten myöntämistä siitä näkökulmasta, miten järjestöavustuksilla tuetaan hyvinvointialueen strategisia tavoitteita ja parannetaan tuottavuutta sekä palveluiden vaikuttavuutta hyvinvointialueella.

Hyvinvointialueen ja järjestön kumppanuussopimuksissa tulisi nykyisten hankekumppanuuksien lisäksi määritellä sellaisia strategisia kumppanuuksia, joissa pidemmälle aikavälille määriteltäisiin yhteisiä päämääriä, joita Hyväks ja järjestö molemmat edistävät omilla resursseillaan ja rahoituksilla. Hyvinvointialueen tulisi suhtautua myönteisesti kaikkiin sellaisiin yhteistyö- tai aiesopimuksiin, joita järjestöt pyytävät esim. STEA hake muksiansa varten. Osa järjestöistä ei odota hyvinvointialueelta taloudellista tai muuta kustannuksia aiheuttavaa tukea uusien hankkeidensa valmistelussa, hauissa ja toteutuksissa.

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin esittää huolensa siitä, että hyvinvointialueen kumppanuussopimusten sopimiseen suunnitteilla oleva prosessi aikatauluineen ei mahdollista erilaisiin hankerahoituksiin reagoimista. Hankerahoituksiin liittyvien kumppanuussopimusten päätösvaltaa voisi antaa niille toimialueen

viranhaltijoille, joilla on neuvoteltavan asian substanssiasiantuntemusta. Kumppanuussopimusten käsittelyprosessia on vielä selkiinnytettävä. Järjestöavustusten kriteeristön uudistaminen tilanteessa, jossa nykyinenkään kriteeristö ei ole valmis, kuulostaa oudolta.

Vaikuttamistoimielin haluaa lisäksi kiinnitettävän huomioita siihen, etteivät tuottavuusohjelman ja talouden sopeuttamistoimenpiteiden seurauksena leikkaustoimenpiteet kohdistu epätasaisesti eri sosiaali- ja terveyspalveluiden sektoreille ja vastuualueille. Esitämme, että toimenpiteet toteutetaan siten, että palveluita kyetään jatkossakin toteuttamaan moniammatillisesti hyödyntäen sekä sosiaali- että terveydenhuollon asiantuntijoita ja henkilöstöä.

On hyvä huomioida, että järjestöjen toimintaedellytyksiä haastaa tällä hetkellä laaja taloudellinen taantuma ja monen eri rahoituksen väheneminen, joka pahimmillaan aiheuttaa järjestöjen toiminnan supistumista. Jos järjestöt eivät pysty enää ennaltaehkäisevällä ja matalan kynnyksen toiminnalla pienentämään sosiaali- ja terveyspalvelujen tarvetta, ovat vaikutukset hyvinvointialueelle suuret. Vaikuttamistoimielintä huolestuttaa erityisesti tässä kohtaa apua ja tukea tarvitsevat ihmiset, jotka saattavat jäädä sosiaalisten ja terveydellisten haasteiden kanssa yksin.

2. Millaisia myönteisiä vaikutuksia hyvinvointialueen tuottavuusohjelman toimenpiteillä on järjestöjen ja seurakuntien näkökulmasta asukkaiden yhdenvertaisuudelle, palveluiden saatavuudelle ja saavutettavuudelle?

Vaikuttamistoimielin näkee, että nykyiset tässä vaiheessa kehitetyt palvelu- ja hoitoketjut sisältäen myös järjestöjen palvelut ja toiminnot jatkuvat entistä vaikuttavimpina, mikäli järjestöjen toiminnot otetaan tasavertaisesti huomioon asiakaslähtöisissä prosesseissa. Sitä kautta syntyy yhdenvertaisuutta ja palvelujen saatavuutta.

Kun järjestöjen potentiaali osataan hyödyntää, voi tuottavuusohjelman toimenpiteiden tarkemman analyysin kautta syntyä uusia innovaatioita ja toimintamalleja, joissa järjestöjen osaamista ja kykyä voidaan entistä paremmin hyödyntää. Asiakkaiden palveluohjaus järjestöjen ammattilaisten luo sekä toiminnassa mukana olevien vertaisten tai vapaaehtoisten yksilö- tai ryhmätoimintoihin on tärkeä, konkreettinen yhteistyömuoto. Järjestöjen ammattilaiset ja vertaiset voivat parhaimmillaan olla hyvinvointialueen ammattilaisten kumppaneina palveluiden kehittämisessä. Talouden kiristyessä on tarkoituksenmukaista vahvistaa nykyistä yhteistyötä sekä kehittää uusia, innovatiivisia yhteistyön muotoja.

Hyvinvointialueen ja järjestöjen on järkevää yhdessä suunnitella ja arvioida erilaisten rahoituskanavien hyödyntämistä palvelujen tuottamiselle, joko yhteishankkeiden muodossa tai siten, että molemmat hyödyntävät omia mahdollisia rahoituskanaviaan saman päämäärän aikaansaamiseksi. On hyvä huomioida, että esim. vuonna 2023 on Keski-Suomeen kohdistunut yli 10 000 000 euroa STEA:n myöntämiä järjestöavustuksia keski-suomalaisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.

Tuottavuusohjelman kärkiteemoista digipalveluiden kehittäminen tulee oletettavasti lisäämään ainakin osan väestön yhdenvertaisuutta ja palveluiden saatavuutta. Digipalvelu on hyvä vaihtoehtoinen tapa toimia, ja etäyhteydet voivat säästää myös asiakkaiden resursseja.

Järjestöjen olisi hyvä saada Hyvaksin digitaalinen alusta käyttöönsä. Näin pystytään tarjota eri puolella Keski-Suomea asuville ihmisille myös järjestöjen vertaistukea yms. toimintoja. Kun hyvinvointialue on investoinut alustaan, sen käyttöpotentiaali on hyvä saada käyttöön.

3. Millaisia kielteisiä vaikutuksia hyvinvointialueen tuottavuusohjelman toimenpiteillä on järjestöjen ja seurakuntien näkökulmasta asukkaiden yhdenvertaisuudelle, palveluiden saatavuudelle ja saavutettavuudelle?

Järjestöjen avustusten leikkaamisesta seuraa suoraan kielteisiä vaikutuksia asiakkaiden yhdenvertaisuudelle, palveluiden saatavuudelle ja saavutettavuudelle. Järjestöt tukevat ennaltaehkäisevällä- ja vertaistoiminnallaan ihmisten toimintakykyä, terveyttä ja hyvinvointia. Järjestöt turvaavat myös yhdenvertaisuutta. Järjestöjen toiminnassa on mm. ihmisiä, jotka eivät ole hakeutuneet hyvinvointialueen palveluiden piiriin, vaikka tarvetta olisi. Järjestöjen ohjaamina he saavat ajoissa tarvitsemaansa hoitoa ja tukea, joka säästää hyvinvointialueen kustannuksia.

Eri ikäisten henkilöiden hyvinvointi – ja mielenterveyskriisi on jo tunnistettu myös Keski-Suomessa ja tarvitaan entistä laajempaa panostusta matalan kynnyksen järjestölähtöiseen tukeen, jota mm. Kriisikeskus Mobile ja Suvimäen klubitalon toiminta mahdollistavat. Mielenterveyden ongelmien vuosittaiset kustannukset Suomessa ovat n. 11 miljardia euroa - pelkästään mielenterveyssyistä johtuvien työkyvyttömyyseläkkeiden kustannukset ovat 1,2 miljardia euroa vuodessa. Järjestöjen matalan kynnyksen tuki on helposti saavutettava ja kustannustehokasta – lisäksi järjestöjen toimintaan ammatillisten työntekijöiden lisäksi linkittyy kymmeniä ja satoja vapaaehtoisia, jotka omalla vapaaehtoistyöpanoksellaan tukevat hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta, toimijuutta ja turvallisuutta. Vapaaehtoistoiminta ei voi korvata ammattiapua vaan toimii vahvana tukena järjestöjen työssä.

Sosiaalihuoltolain mukaisten asumispalveluiden ostopalvelun vähentäminen (mielenterveys- ja päihdeasiakkaat) on huono toimenpide. Se voi kasvattaa sairaalahoidon ja muun laitoshoidon tarvetta. Lisäksi nykyisin ne päihdehäiriöiset potilaat, joilla on muu samanaikainen mielenterveydenhäiriö, ovat heikommassa asemassa kuin ne potilaat, joilla on "vain" mielenterveydenhäiriö. Päihdehäiriöisiltä kaksoisdiagnoosipotilailta puuttuu vastaava palveluasumisen malli, joka mielenterveyskuntoutujilla on käytössä. Päihdeasiakkaita asutetaan kotiin vietävien ja tukiasumispalvelujen varassa, vaikka heillä olisi 24/7 palveluasumisen tarve. Ostopalveluja voisi vähentää, mikäli hyvinvointialue ottaa omaan palvelutuotantoon uusia palveluasumismuotoja esim. vaikeasta päihdehäiriöisille ja samanaikaisesta muusta mielenterveyshäiriöstä kärsiville (ns. kaksoisdiagnoosipotilas). Nykyisten mielenterveyskuntoutujien palveluasumista tuottavien palveluntuottajien palveluissa ei em. päihdehäiriöisille kohderyhmille ole kunnollista palvelua saatavilla ja lisäksi useimmat palveluntuottajat ovat oy muotoisia ja hakevat liiketoiminnalle katteita/voittoja.

Ikääntyneiden palvelurakenteiden muutoksen tuen vahvistaminen (osa ympärivuorokautisen palveluasumisen paikoista korvautuu yhteisöllisen asumisen paikoilla) -toimenpiteet tulisi arvioida tarkemmin. Saavutaanko suunnitelluilla toimenpiteillä ajateltua hyötyjä ja toteutuuko yhdenvertaisuus asuinpaikasta ja ikäihmisen kuntoisuudesta riippumatta? Mitä yhteisöllisellä asumisella tarkoitetaan ja kenelle etähoivakäynnit soveltuvat?

Omaishoitajien ja läheisten rooli kotona sairastavien osalta on merkittävä yhteiskunnallinen panos, vaikka kyseessä ei olekaan lakisääteinen palvelu. Leikkaukset synnyttävät hyvinvointialueelle lisää kustannuksia. Omaishoitajien osalta kannattaa lisätä järjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä.

Kuljetuspalveluja on viime vuosina kilpailutettu ja muutettu. Säästötoimenpiteissä kuljetuspalvelujen kilpailuttaminen ja yhdistely on mainittu jälleen. Muutostilanteet tuovat asiakkaille haasteita, ja kuljetuspalvelujen muutoksiin sopeutuminen jälleen kerran tuottaa hankaluuksia. Palveluissa on esiintynyt ongelmia ja tämä vaikuttaa ihmisten arkeen. Palveluiden tulisi lähteä asiakkaiden tarpeista myös kuljetuspalveluiden osalta.

Digipalveluiden kehittämisessä on huolehdittava, että niiden laajeneminen ei jätä ketään ulkopuolelle. Niille, jotka eivät pysty käyttämään digipalveluja, on tarjottava muunlainen mahdollisuus palvelujen käyttöön.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen viestintäkampanjoiden supistaminen ja turvallisuus- ja valmiusasiantuntijan rekrytointien peruminen ovat ristiriidassa hyvinvointialueen strategisten tavoitteiden kanssa. Mitä tapahtuu strategisille tavoitteille? Kumppanuuksien ottaminen huomioon varautumisessa, valmiusasioissa ja viestinnässä vahvistaa järjestöjen ja hyvinvointialueiden yhteistyötä kriisi- ja häiriötilanteissa sekä viestinnässä. Onko tehty arvioita, mikä viestintäkampanja on kustannustehokasta ja mikä ei?

Vapaaehtoistoiminnan ylläpitämiseen tarvitaan järjestöissä suunnitelmallisuutta, voimavaroja sekä taloudellista panostusta. Hyvinvointialue on toiminut yhdeksän kuukautta ja on tosiasia, että järjestöt ovat täydentämisen lisäksi paikanneet hyvinvointialueen palveluiden ruuhkautuneisuutta ja palveluvajetta esim. mielen-terveyspalveluiden ja syöpään sairastaneiden osalta. Terveystuollon henkilöstön vaje näkyy myös huolestuneiden ja kriisissä olevien, vakavasti sairastuneiden ihmisten yhteydenottoina järjestöihin. Diagnoosia tai tietoa hoidon jatkumisesta odotetaan liian kauan. Järjestöjen avustusten pienentäminen osana tuottavuusohjelman toimeenpanoa vaikuttaisi negatiivisesti järjestöjen toimintaan ja henkilöstöresursseihin sekä vapaaehtoistyön mahdollistamiseen – vaikutuksia olisivat mm. häiriökysynnän kasvu hyvinvointialueen omissa palveluissa, kun asiakas/potilas ei saisi matalan kynnyksen palvelua järjestöstä ja tuen/avun piiriin pääseminen pitkittyisi sekä elämäntilanteet monimutkaistuisivat. Häiriökysynnän kasvaminen nostaa kustannuksia, heikentää palveluiden saatavuutta ja lisää työn määrää.

4. Puuttuuko tuottavuusohjelman toimenpiteistä jotain olennaisia toimenpiteitä?

Hyvinvointialue suunnittelee ei-lakisääteisten palvelujen supistamista kuten päivätoimintaa. Nyt tulisi arvioida ja selvittää, onko järjestöillä esim. vertaistoiminnan tai kohtaamispaikkatoiminnan avulla mahdollisuus tukea/korvata toimintoja, joita nyt suunnitellaan vähennettävän. Tähän voisi kumppanuudella löytää uusia ratkaisuja ilman, että asukkaiden palvelutaso heikkenisi ja kuitenkin saavutettaisiin kustannussäästöjä.

Kotisairaalan toiminta-alueen laajentuessa tulee tarvetta ja toiveita saattohoidon tukihenkilöiden kouluttamiseksi lisää, mihin tulee varata myös resursseja.

5. Haluatko kommentoida hyvinvointialueen strategisia mittareita?

Yhteisöllisen asumisen laadun mittari olisi hyvä täydennys. Näin voidaan kehittää myös asumismuodon laatua. Laadullista arviointia on tärkeä tehdä määrällisen ohella.

Hyvinvointialueen on hyvä huomioida myös vapaaehtoistoiminnan merkitys, vaikka toimintaa on vaikea arvioida taloudellisen hyödyn näkökulmasta. Hyvinvointialue voisi ottaa käyttöönsä yhdistys- ja järjestövaikutusten arvioinnin päätöksentekoonsa.

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielimen puolesta

Tiina Sivonen

puheenjohtaja

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Hyvinvointialueesta annetun lain 141 §:n mukaan seuraavista päätöksistä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä aluevalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa: § 33 - § 39

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

Oikaisuvaatimusoikeus ja -perusteet

Hyvinvointialueesta annetun lain 139.1 §:n mukaan seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen: Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä hyvinvointialueen jäsen. Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa järjestettyjä tehtäviä koskevasta päätöksestä oikaisuvaatimuksen saa tehdä myös yhteistoimintaan osallinen hyvinvointialue ja sen jäsen. Oikaisuvaatimuksen voi tehdä sekä laillisuus- että tarkoituksenmukaisuusperustein.

Oikaisuvaatimusviranomainen ja -aika

Oikaisuvaatimusviranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään: Keski-Suomen hyvinvointialue, Aluehallitus Kirjaamon yhteystiedot: Keski-Suomen hyvinvointialueen kirjaamo Hoitajantie 140620 Jyväskyläkirjaamo@hyvaks.fi Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on toimitettava hyvinvointialueen kirjaamoon määräajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä viestin lähettämisestä. Hyvinvointialueen jäsenen sekä hyvinvointialueiden yhteistoimintaan osallisen hyvinvointialueen ja sen jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on pantu nähtäville yleiseen tietoverkkoon hyvinvointialueen verkkosivustolle.

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan oikaisua
  - miten päätöstä halutaan oikaistavaksi
  - millä perusteella oikaisua vaaditaan.
-

Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin

Oikaisuvaatimuksessa on lisäksi ilmoitettava tekijän nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero.

Jos oikaisuvaatimuspäätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.

Pöytäkirja

Päätöstä koskevia pöytäkirjan otteita ja liitteitä voi pyytää hyvinvointialueen kirjaamosta.
